

Mindre flugsnappare

Spridd men överallt sällsynt häckfågel i södra Sverige och utmed norrlandskusten. Ofta väljer den skogsmiljöer som också i övrigt har höga naturvärden, vanligtvis skogar som är på sin höjd svagt påverkade av skogsbruk. Häckar i håligheter, bakom barkflagor eller liknande. Flyttfågel.

Rödlistestatus 2015: Livskraftig (LC)

Populationsutveckling:

1980–2012: minskning 25 %

2001–2012: stabil

Fågeldirektivet: Bilaga 1

Häckningsperiod: 20 maj – 31 juli

Ekologiska krav

Häckar oftast i ogallrade och flerskiktade skogar med hög krontäckning och högre bonitet. Reviren är oftast blöta eller fuktiga, och belägna t.ex. nära stränder, kärr eller bäckar. I många fall finns det rikligt med död ved, särskilt högstubbar. Trädslagsfördelningen har mindre betydelse än skogens struktur, och häckningar sker såväl i ädellövskog (t.ex. bokskog) som i nästan ren granskog. Inte heller busk- och fältskiktet verkar särskilt viktigt. En typisk häckningsplats är en fuktig, tät blandskog, ofta med inslag av ädellövträd, intill en bäck. I södra Sverige är gamla bokskogar ett vanligt habitat.

Reviret är litet, omkring ett hektar, och arten kan därför häcka även i små områden med lämplig häckningsmiljö. Däremot bör detta habitat anslutna till större skogar, eftersom arten undviker bryn mot öppen mark. Om hanen attraherar en hona flyttar han ofta till ett sekundärrevir i närheten och sjunger. Boet läggs oftast i håligheter, bakom barkflagor eller liknande i högstubbar.

Hänsyn vid skogsbruksåtgärder

Mindre flugsnapparen kräver ofta en förstärkt hänsyn. Det gäller i första hand kända häckningsplatser eller andra områden där häckning kan misstänkas.

- Undvik avverkning eller andra skogliga åtgärder (inklusive plantering, markberedning, röjning) under perioden 20 maj – 31 juli inom revir med mindre flugsnappare.
- Gallring eller andra avverkningar inom själva reviret och dess närmaste omgivning innebär en stor risk att det överges. I dessa fall kan därför skogliga åtgärder inte tillåtas.
- Kalavverkning bör undvikas inom 100 meter från reviret och i detta område bör det bara ske ett försiktigt virkesuttag.
- Lämna 30 meter kantzon av lövträd mot sjöar och större vattendrag. Lämna funktionella kantzoner av lövträd mot sumpskogar och bäckar.

MAR Mikael Arinder/Skånska bilder

SOF-Birdlife förslag till Artvis vägledning

- Undvik all under röjning inför slutavverkning.
- Lämpliga områden kan stå tomma flera år och olika närliggande områden bör därför sparas för att öka förutsättningarna att arten återkommer.
- Gamla bokskogar bör inte gallras utan lämnas orörda.

Skogsvårdslagen säger

- Ta inte bort äldre vindfällen, högstubbar och torrakor, äldre träd vid ägo gränser och myrstackar, äldre lövträd (särskilt asp) i barrskog m.m., spara hålträd och andra biologiskt värdefulla träd, hassel, lind, lönn, ask och alm, eller bärande träd (SKVFS 7:8).
- Undvik skogsbruksåtgärder som kan skada hänsynskrävande miljöer, som t.ex. örtrika områden längs bäckar eller andra vattendrag, kärr och småvatten, områden vid källor eller källpåverkad mark, strand- och sumpskogar med naturskogs karaktär, äldre skog på uddar och öar, raviner, berg- och rasbranter, naturskogsrester, äldre trädbestånd med mycket hänglavar eller död ved, örtrika bestånd på kalkrika marker, äldre hassellundar, brynmiljöer, äldre skogsbeten samt igenvuxna hagmarker eller lövängar (SKSFS 7:17).
- Lämna funktionella kantzoner med träd och buskar mot hänsynskrävande miljöer, som bäckar, raviner, myrar och sumpskogar, kulturmiljöer m.m. (SKSFS 7:21).
- Lämna en kantzon utmed sjöar, vattendrag, kulturmiljöer eller mot öppen jordbruksmark oplanterad eller planterad med löv (SKSFS 7:22).
- Det är förbjudet att omvandla bestånd med ädellövskog till annan skog. Om man avverkar, förutom vid röjning eller gallring, ska man anlägga ny ädellövskog på området (SVL 25 §).

Indikator på skyddsvärd skog

Häckningsplatser för mindre flugsnappare har ofta höga naturvärden, som kan vara knutna till relativt orörda skogar med mycket död ved, rik kryptogamflora och känsligt fåltskikt. Arten indikerar därför i många fall skogliga värdekärnor eller utvecklingsmark. Detta gäller i första hand häckningsplatser som utnyttjats under mer än ett år¹.

Regional tillämpning

Arten häckar troligtvis regelbundet i samtliga län, men mer frekventa förekomster i östra delarna av Götaland och Svealand. De skillnader som finns motiverar dock inte olika hänsyn.

Tips på ytterligare åtgärder som gynnar arten

- Gör naturvårdsavsättningar i äldre gran- eller lövträdsdominerande bestånd, gärna i rikare miljöer mot bäckar och myrar, kring källor eller fuktstråk.
- Återställ dikade sumpskogar (genom att dämna eller täppa igen diken).

Lästips

Artfakta för mindre flugsnappare. ArtDatabankens webbplats, <http://artfakta.artdatabanken.se/taxon/100058>

¹ Väldigt få områden utnyttjas under flera år i följd, även till synes optimala habitat.